תלמוד בבלי · ראשונים · ריי״ף · מפרשים · הגהות הב״ח

הגהות הב"ח על ריי"ף יבמות

רבי יואל סירקיש [הב"ח]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

הגהות הב"ח על רי"ף יבמות

רבי יואל סירקיש [הב"ח]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/הגהות-הבח-על-ריף-יבמות/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף א. 5
דף א: 6
דף ב. 7
דף ב: 8
דף ג. 9
דף ג: 10
דף ד. 11
דף ד: 11
דף ה. 12
דף ה: 12
דף ו. 13
דף ו: 13
דף ז. 14
דף ז: 14
דף ח. 14
דף ח: 14
דף ט. 15
דף ט: 15
דף י. 16
דף י: 16
דף יא. 17
דף יא: 17
דף יב. 17
דף יב: 18
דף יג. 18
דף יג: 18
דף יד. 18
דף יד: 18
דף טו. 19
דף טו: 19
דף טז. 19
דף טז: 19
דף יז. 20
דף יז: 20
דף יח. 20
דף יח: 20
דף יט. 21
דף יט: 21
דף כ. 21
דף כ: 21
דף כא. 21
דף כב. 21
דף כב: 21
דף כג. 22
דף כד. 22
דף כד: 22
דף כה. 23
דף כה: 23
דף כו. 24
דף כו: 24
דף כז. 25
דף כז: 25
דף כח. 25
דף כח: 26
דף כט. 26
דף כט: 26
דף ל. 26
דף ל: 27
דף לא. 27
דף לא: 27
דף לב. 27
דף לב: 28

דף לג. 28
דף לג: 29
דף לד. 29
דף לד: 30
דף לה. 30
דף לה: 31
דף לו. 31
דף לו: 31
דף לז. 32
דף לז: 32
דף לח. 33
דף לח: 33
דף לט. 34
דף לט: 34
דף מ. 35
דף מ: 35
דף מא. 36
דף מא: 37
דף מב. 38
דף מב: 38
דף מג. 40
דף מג: 40
דף מד. 41
דף מד: 41
דף מה. 42
דף מה: 43
דף מו. 43
דף מו: 43

דף א.

נ"ב ואלו הן:
ובת בנה ובת בתה כצ"ל:
תי' שכבר ילדו מוקפין ונ"ב בגי' המשנה ליתיה והאלפסי העתיקו מברייי' דרבה בר שמואל בגמרא סוף דף יב:
תי' ולא לצרר מוקפין. ונ"ב בגמ' גרסי' ולא לצור וכ"ה בפרש"י לשם וכן נראה מהתוס' בדף ב ע"ש:
נ"ב כדקתני:
לקמן כצ"ל:
ובתו דהכא בבתו מאנוסתו כצ"ל:
נ"ב זה ליבום אסור' לו לפי שהיתה אשת אחיו מאמו תחלה:
נ"ב לו:
ואז כצ"ל:
שמקחו כצ"ל:
נ"ב אחותה:
נ"ב ליבום:
נ"ב אחת מהן:
בלא בנים וכן אם הד"א:
נ"ב משום ערוה:
תי' שכולן וכו' ערוה נמחק:
לאחר כצ"ל:
דכתי' כצ"ל:
נ"ב ולי נרא' לדקדק מפרש"י מדכתב בסתם ועמד שמעון וייבם אשתו וכו' אפי' כבר עמד וייבם מקמי דנולד לוי אסורה לו דאי דוקא נולד תחלה הו"ל לרש"י למימר ואחר כך עמד שמעון וייבם כו' כדתנן ר"פ כיצד:
נ"ב ריש:
לאחין או מיאנה והיכי משכחת לה מיאון כצ"ל והד"א:
צ"ל ויוצאה:
נ"ב אשתו:
נ"ב עי' לקמן סימן ז':
נ"ב עי' לקמן סימן ב:

נ"ב ההיא דכתובות ניחא דמדתני בסיפא אם בתחלה נשאת לשם איילונית יש לה כתובה מכלל דרישא בלא הכיר בה אבל ההיא דקטן וקטנה א"ל דבקיבלה עליה אע"פ שתמצא איילונית וכן פר"ת דכה"ג משני ריש פ' סורר ומורה ע"ש אי נמי אפי' לא קיבלה עליה מ"מ היכא שנמצאת איילונית לאחר מיתה חיישינן דילמא אם היה הבעל קיים לא היה מקפיד וכדפי' הר"א מבורגיילי"א בתו':

נמצאו כצ"ל:

נ"ב לשון הרא"ש:

הוא דלית לה כצ"ל:

תי' משום נמחק:

מדקתני כצ"ל:

נ"ב עכ"ל:

נ"ב לשון הרא"ש:

דף א:

נ"ב וגו':

דאלו כצ"ל:

לפי שמצינו כצ"ל:

נ"ב כל:

נ"ב ולקחה:

שהאחת ערוה וכו' וצרת צרתה כצ"ל:

נ"ב לו:

נ"ב ולו אשה אחרת ומת:

לפני זה כצ"ל:

שלא יביא כל אחד קרבנו שעירה כצ"ל:

אין חלוקים מתורת יחיד אלא רוב ישראל או כולו כצ"ל:

נ"ב אע"ג דבמאי דקאמר אמרת מה אחות אשה כו' ואפשר לינשא לאחים לא מידחו ט"ו נשים שלא במקום מצוה דאפשר להו לינשא לאחים מכל מקום מידחו מדרשת במקום עליה הוא דאסור צרה שלא במקום עליה שרי' צרה כדאמר בגמ' אליבא דרבא א"נ למ"ד ערוה צריכי קרא נפקא לן שריותא דצרה שלא במקום מצוה מדכתיב ויבמה במקום ייבום הוא דאסור' צרה שלא במקום ייבום שריא צרה עי' בדף ט' בגמ' ובתוס' וא"כ האי המ"ל כו' הכי פירושו דלבתר דקאמר יכול שאני מרבה את שש עריות כו' עד שאין צרה

אלא מאח הומ"ל בתר הכי יכול שאני מרבה ט"ו נשים שלא במקום מצוה וה"ל למידחי ת"ל וכו' למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה:
ליה כצ"ל:
ז"ל הס"ד:
נ"ב וגו':
ושריא כצ"ל:
תי' על נמחק:
נ"ב עכ"ל:

דף ב.

נ"ב אימא:
תי' כו' נמחק:
נ"ב שיט' הגמ'. א"ל ר' לוי לרבי מאי איריא דתני חמש עשרה ליתני שש עשרה א"ל כמדומה לי שאין לו מוח בקדקדו מאי דעתך אמו אנוסת אביו אמו אנוסת אביו פלוגתא דרבי יהודה ורבנן היא ובפלוגתא לא קמיירי כו' ואעפ"כ בדקה לוי במתניתא דתני לוי אמו פעמי' כו':
ליבום הס"ד:
צ"ל בדקה:
נ"ב פי' האי ק"ו דאמר במות' לה נאסר' וכו':
נ"ב ל' אלפסי:
נ"ב ע"כ:
נ"ב כגון:
נ"ב הלכתא:
נ"ב היא:
נ"ב אבל צרתה שריא:
אמר המחבר וכו' ע"כ כ"ז מוקף:
צ"ל ובאשת:
אסרינן כצ"ל:
נ"ב הכי:
נ"ב עכ"ל:

דף ב:

אלעזר כצ"ל:
אחת זו ואחת זו כצ"ל:
נ"ב וילדה ממנו:
נ"ב ובאם חמותו:
מן כלומר וכו' עד ואינה ממאנת כ"ז מוקף:
דאפי' כצ"ל:
אחת זו ואחת זו כצ"ל:
צ"ל דזה:
מוכח' כצ"ל:
נ"ב ונטמא':
משנשאת:
נ"ב אסורה לחזור לראשון:
נ"ב לשון אלפס:
נ"ב ע"כ:
בלא כצ"ל:
פירשו כצ"ל:
נ"ב וכן הוא בתוס' שלנו:
נ"ב וכן משמע בסוגיא דס"פ נושאין על האנוסה:
נ"ב והא דפי' רש"י ז"ל דסבר רב זביד דתוך הזמן כלאחר זמן ס"ל להרב דדוחק הוא לפרש דרב זביד דלא כהלכתא אלא ודאי בעלמא מודה רב זביד דתוך הזמן כלפני הזמן ושאני הכא דע"י בנים חשבינן לסימני' כאילו הם לאחר הזמן דאיגלאי מילתא דמיהרה להביא גדלותה כמו שצריך לפרש לרב ספרא וכ"כ התוס' על שם ר"י:
נ"ב פי' לקדש הבת בבטן אמה דמקודשת היא לדעת הרמב"ם בפ"ז דאישות אם הוכר העובר ואז יכולה למאן קודם שתלד אלא ודאי דמשו' צער עיבור אי אפשר למבדק' אבל לשאר מפרשים דאפילו בהוכר עוברה אינה מקודשת לא צריך לפרש כן וכן העלה הר"ן בפרק האומר דאינה מקודשת עי' לקמן בסי' תרנ בסופו. אכן המעיין בתוס' שלנו יראה דמטעם אחר פירשו כן ואפילו לשאר מפרשים ע"ש:
צ"ל גדולה:

נ"ב פ' אלו נערות בדף לט ע"א וכן כתב בהגהות מרדכי בפ"ק דיבמות בשם ר"י שיישב פרש"י:
נ"ב עכ"ל:

דף ג.

נ"ב מכדי:
צ"ל כגון שהערוה קטנה והיתה:
נ"ב אותה שהיא:
שהיתה כצ"ל:
הראשון נראית וכו' זה הכא נמי וכו' לייבום נראית צרתה הד"א:
צרת כצ"ל:
האחין הס"ד:
לאחין הס"ד:
מייבמיהן הס"ד:
שנבעלו כצ"ל:
נ"ב כו':
אסורה הס"ד:
נ"ב ממאנת למאמרו הא דתנן:
נ"ב ליה:
לאביו הס"ד:
צ"ל ונזקקה:
נ"ב בו:
מותרת הס"ד:
נ"ב נראה שמה שלא פירש נשואות לאחרים כהא דתנן שש עריות תמורות מאלו מפני שהן נשואות לאחרים כו' היינו משום דאם כן קשיא אמאי תני לה בהדי איילונית בחדא בבא אבל אי מיירי בשהי' לאחיו בה קידושי טעות ניחא דהוי שפיר דומיא דנמצאו איילונית דהוי נמי קידושי טעות:
של עריות להתייבם לאחין כצ"ל:
וכיון דצרה במקום מצוה שריא כ"ש שלא במקום מצוה כצ"ל:
הצרות מן האחין כצ"ל והס"ד:
נ"ב לא נמנעו כו':

ב"ה אפילו הכי לא נמנעו כו' שאם היו וכו' ערוה היו מודיעין כצ"ל:

דף ג:

אהא כצ"ל:
תי' או נמחק:
משוחרר לא חולצין ולא מיבמין והיכא כצ"ל:
נ"ב פי' כיון שלא היה אח זה בעולמו של מת א"כ כל נשיו פטורות שכולן הן אשת אחיו שלא הי' בעולמו ומהו זה שאמר פוטרת צרתה דאלמ' שהצרה אינה אשת אחיו שלא הי' בעולמו:
בעולמו הס"ד:
אחת הס"ד:
נ"ב מזה:
צ"ל ולאו:
נ"ב וכו':
דכשנולד כבר נתייבמה כצ"ל:
תי' נאסרה מוקף ונ"ב ס"א הית':
נ"ב יבמה:
וב"ה הס"ד:
נשואין הס"ד:
חליצ' הס"ד:
אחת כצ"ל:
ומצא' כצ"ל:
בעולמו הס"ד:
ומת הס"ד:
היא הס"ד:
נ"ב בסימן קעג:
צ"ל זו:
לה כצ"ל:
נ"ב לשון הטור בסי' קעג:
דהואיל כצ"ל:
נ"ב לשון הטור סי' קנט ועי' בתוס' פ' שני דף יח ובאשרי פרק החולץ:

דבשעה כצ"ל:
נ"ב עכ"ל:

דף ד.

נ"ב לו [וכ"ה בכ"י]:
נ"ב ביאה דיבמה:
שנפלו כצ"ל:
נ"ב שניות:
למפטרא כצ"ל:
ליה הס"ד:
נ"ב ולא נהירא דא"כ אמאי לא מותבינן מהאי מתני' תיובתא למ"ד אין זיקה אלא ודאי אפילו למ"ד אין זיקה הני מילי לאחר מיתה אבל מחיים לא משום דאסור לבטל מצות יבמין וכן איתא להדיא בסוגיא דפריך למ"ד אין זיקה לימא הלכה כדברי האומר אין זיקה אפילו בחד ופריק אי אמר הכי ה"א אפילו מחיים קמ"ל לאחר מיתה אין מחיים לא משום דאסור לבטל מצות יבמין ע"כ בגמרא ועוד יש לתמוה מ"ש ואסור לבטל מצות יבמין דלמ"ד יש זיקה אין צורך לזה ואולי דכי היכי דלא תקשי אפילו למ"ד יש זיקה לייבם לקמייתא ותיפטר אידך דזיקה ככנוסה דמי לכך כתב דאסור לבטל מצות יבמין אבל קשה דהא מוכחת הסוגיא דדוקא לר"ש למאי דס"ד דמתיר לייבם אפילו בנולד ולבסוף ייבם הוא דאמר זיקה ככנוסה דמי אבל לאינך תנאי לא ס"ל הכי אפילו לר"ש אסיקנא דלא ס"ל זיקה ככנוסה ממש דמי. ואפשר דכוונת הרב בלשון זה במ"ש ואסור לבטל כו' כמו או אסור ר"ל דס"ל יש זיקה או אפילו אין זיקה מ"מ אסור לבטל מצות יבמין ול"ק מידי:
כדפרישנא כצ"ל:
עליה דחי ל"ת משום גזירה וכו' דנהי דביאה כצ"ל:
לא כצ"ל:
ואסור כצ"ל:
ולא היא קלא אית ליה כצ"ל:

דף ד:

נ"ב בן:
דכל כצ"ל:

נ"ב אבי:
כגון אמו וכן אשת הד"א:
ומחלפה כצ"ל:
בדורה כצ"ל:
אם אמו הס"ד:
נ"ב יש לה הפסק:
שלא יאמרו וכו' הס"ד:
וקרי ליה כצ"ל:

דף ה.

וה"מ כצ"ל:
באח כצ"ל:
וכו' הס"ד:
השתא הס"ד:
שהראשון כצ"ל:
הוכרו כצ"ל:
נ"ב קדושין:
נ"ב בן אין לו עיין עליו לרבות בן הבן ובת הבן ומדלענין נחלה כו':
מהאי כצ"ל:
מדלענין כצ"ל:
נ"ב עכ"ל:
נ"ב אבל:
נ"ב עכ"ל:

דף ה:

תי' שנים נמחק:
כדפרישית כצ"ל:
נ"ב אחיו של זה מייבם:
תי' היא נמחק:
נ"ב היחיד שהוא:
נ"ב של אחד:

נ"ב היא:
האחר כצ"ל:
זקוקתו הס"ד:
נ"ב יבמתו היא:
האחרונים כצ"ל:
לבית דין הס"ד:
דאיכא כצ"ל:
דקמא כצ"ל:
הרי כצ"ל:
אינו כצ"ל:
זיקתה והלכך מספיקא לא כצ"ל:
בנחלתם הס"ד ואחר כך מה"ד ואפיקתא וכצ"ל:
והכי הוה גמירא ליה מרבי' כצ"ל:

דף ו.

נ"ב מנעלים הפוכים תחת המטה אמר רבי הואיל ומכוער הדבר תצא. [וכ"ה בכ"י]:
הנטען הס"ד:
דרך כצ"ל:
הפוכין כצ"ל:
נ"ב איכא:
אמר המחבר מצאתי וכו' על בעלה ע"כ כ"ז מוקף:
צ"ל דשרי'
נ"ב אם:

דף ו:

ואפסיקה כצ"ל:
נ"ב עולמית: (ה) נ"ב אם:
שיוציאו הס"ד:
מפרשי' כצ"ל:

דף ז.

לעשות כצ"ל:
נ"ב בלא:
דומיא דמתני' כצ"ל:
נ"ב לא:
נ"ב לשון גמר' קס"ד מיתה אמיתה וגירושין אגירושין נימא מתני' דלא כרבי דאי כרבי האמר בתרי זימני הוי חזקה. לא מיתה אגירושין וגירושין אמיתה:
אהמביא כצ"ל:

דף ז:

נ"ב לה:
צ"ל דמצינן:
ליה כצ"ל:
וכדקאמר כצ"ל:
ואף כצ"ל:
נ"ב בזיקה:

דף ח.

והלזו כצ"ל:
זקוקתו כצ"ל:
חמותו הס"ד:
נ"ב לייבומי:
דאם כצ"ל:
נ"ב דכיון:
נ"ב לא קאמר דכנוסה היא אלא כלומר ודאי ארוסה לדחות בצרה ומיהו ספק נשואה היא לב"ש לחלוק בנכסים כדלקמן בפרק החולץ סימן מו ועי' בגמ' דף לט:
והאחות כצ"ל:
נ"ב כו':

דף ח:

תי' גבי נמחק ונ"ב קמי:

כאן צ"ל הציון מתני':
נ"ב אשמועי' היכא דהויא:
משנפלה כצ"ל:
נ"ב זו:
מכילתין הס"ד:
איקדשה הס"ד:
אלו הצרות חולצות ולא מפטרן כצ"ל:
היא הס"ד:
נ"ב היא:
תי' כתיב נמחק:
תי' כתי נמחק:
נ"ב דהוה:
וזהו דגירושין דקתני לאו דוקא כצ"ל:
זהו דהוי ספק כצ"ל:

דף ט.

נ"ב לשון הגמרא משום דאיכא דמקדש בכספא ואיכא דמקדש בשטרא לא תיקון רבנן זמן א"ל רב אחא בריה דרב יוסף לרב אשי והא עבדא דאיכא דקני בכספא ואיכא דקני בשטרא ותקון רבנן זמן התם רובא בשטרא הכא רובא בכספא ואי בעית אימא משום דלא אפשר וכו':
נ"ב בפרק שני ועי' לקמן סי' קפג במ"ש הרב בזה:
נ"ב ליה:

דף ט:

נ"ב מי:
נ"ב אחד:
נ"ב מידי:
נ"ב זמן:
צ"ל אם מאמר לא קנה אשת ראשון הוא בועל ואם מאמר קונה אשת שני:
מותרת גם עכשיו לאחר שנסתלק כצ"ל:
נ"ב אף:

שאסורים כצ"ל:
אפילו כצ"ל:
משמע בשוגג כצ"ל:

דף י.

נ"ב בפיו:
כדמתברר כצ"ל:
נ"ב דהכא:
חייב כצ"ל:
נ"ב איסורא:
נ"ב ביה איסורא:
נ"ב בפיו:
נ"ב בפיו:
אחת בתולות ואחת כו' וכן בכולם כצ"ל:
נ"ב בסי' יג:

דף י:

קרובותי' וקרוביו כצ"ל:
וקרוביו כצ"ל:
קרובותי' וקרוביו כצ"ל:
וקרוביו כצ"ל:
הוה הס"ד:
נ"ב צואה:
ואין כצ"ל:
והמתנה כצ"ל:
נ"ב הבן:
ולא כצ"ל:
נ"ב בסימן קסד:
נ"ב בסימן קסד:
נ"ב בסי' יג:
נ"ב ס"א תוך כ"ד:

דף יא.

נ"ב היא:
אחת זו ואחת זו כצ"ל:
עבדינן כצ"ל:
נ"ב הוא:
נ"ב דבאשת כהן עבדינן כרבי פרק הערל דף פ ע"א ומ"ש סמכינן ארבנן דרבים נינהו קאי על האי נמי ספק בן ט' ספק בן ח' דבהא מקילי רבנן אבל בודאי בן ח' אדרבה מחמירי רבנן טובא וסבירא להו דאפילו נגמרו סימניו ואפילו שהה ל' יום אפילו הכי הוי נפל כמ"ש התוספות פ' הערל ובשבת דף קלה ע"א ועי' בתשובת הריב"ש שהביא הבית יוסף באבן העזר סימן קנו:
נ"ב הוא והס"ד:
נ"ב בסימן קסד:
דשניהם כצ"ל:

דף יא:

נ"ב קמיה דרב משרשיא כו':
להו כצ"ל:
למתני' הא דמי ספק כצ"ל:
ואע"ג כצ"ל:
לא כצ"ל:
ותילתא כצ"ל:
ספק
שוה בשוה הס"ד ואחר כך מה"ד ופסקו כצ"ל: כצ"ל:
צ"ל ופירש רש"י:
לדידן הס"ד:

דף יב.

נ"ב קיים:
נשואה היא וזכה היבם כצ"ל:
נ"ב אצלו:
בכתובתה כצ"ל:

נ"ב בסימן קט:
נ"ב פלוגתא בנכסי צאן ברזל לאחר מיתה הכא נמי איכא פלוגתא וכו' עי' בטור אבן העזר בסי' קס:
נ"ב ולפירו':

דף יב:

דמדאוקי פלוגתייהו כצ"ל:
נ"ב ס"א ב"ה:
ואמר כצ"ל:

דף יג.

נ"ב בה:
והיא כצ"ל:
ההיא כו' עלה כו' אתא לקמיה ההיא איתתא אמרה כצ"ל:
זו כצ"ל:
זו כצ"ל:

דף יג:

נ"ב בעשה. דכתיב אשר לא יבנה את בית אחיו בית אחד הוא בונה וכצ"ל:

דף יד.

אחת בתולו' ואחת בעולות ואחת אלמנות ואחת גרושות ואחת נשואות ואחת ארוסות כצ"ל:
אחת בתולות ואחת נשואות כצ"ל:
נ"ב ט"ס הוא וצריך להגיה אלא לחלוץ וכן איתא במרדכי וכן בתוספות:

דף יד:

אי דאפשר כצ"ל:
תי' אלא נמחק:
תי' וכן נמחק:
ונייב' לחדא ונחלוץ לחדא כצ"ל:

אם כצ"ל:
ומעכר כצ"ל:
נ"ב עי' בתשובות מהר"י מולין ז"ל סימן קד:
נ"ב דהיינו:
נ"ב בפרק הבא על יבמתו:
ישא כצ"ל:

דף טו.

מק"ו כצ"ל:

דף טו:

טעמא דלפניה הא שלא לפניה לא וכו' רבא לפניה בין וכו' שלא לפניה כצ"ל:
נ"ב אפילו [וכ"ה בכ"י]:
ואמרינן לקמן אינו כצ"ל:
תי' אשת רשום ונ"ב בת:
תי' כדרב אסי רשום ונ"ב כדרבי יהושע בן לוי:
נ"ב ה"נ דבן חורין הוא:

דף טז.

כפוית כלי כצ"ל:

דף טז:

נ"ב הר"ן והרא"ש פ"ק דכתובות תמהו על הרב שהשמיטו לדרב יוסף אם הגדילו יכולין למחו' ולי נראה דכיון דהך דרב יוסף אינו אלא כשיד ישראל תקיפה עליהם כדכתי' במרדכי פ' החולץ ע"ש ראבי"ה ועכשיו שידם תקיפה על עצמם דין זה אין צורך לכותבו דהלא מוחין עלינו שלא ברצונו לכך השמיטו הרב כי כן דרכו שאינו מביא בפסקיו אלא מה שהוא נוהג עכשיו וזה טעמו של הרמב"ם שלא הביא להך דרב יוסף בפרק יג מהא"ב אלא בפ"י מהלכות מלכים משום דעיקר מילתיה דרב יוסף אינו אלא לענין שאין עלינו להענישו בב"ד כשידינו תקיפה ואע"פ דנפקא מינה נמי לענין קדושין מ"מ עיקר דבריו אינן אלא לענין שיכול למחות ואין לנו לענוש אותו בב"ד:
וכל כצ"ל:

כאן צ"ל הציון גמ':
תי' ערב שבת רשומים:
כאן צ"ל הציון גמרא:

דף יז.

זהו כצ"ל:
נ"ב ע"ל סי' תרס:
נ"ב ומאמר א' ביבמה מהני לאוסרה על האחין ולהצריכה גט:
דאי כצ"ל:
את כצ"ל [וי"ג ביאת צרתה]:
נ"ב יבם:
תי' על זו רשומים ונ"ב הוא:

דף יז:

נ"ב עפ"ק דקדושין סי' תקצא ובמ"ש הר"ן ושם:
בלא יבנה וצריכה גט הד"א:
בלאו גמור וחליצה הד"א:

דף יח.

בהחולץ סי' נ"ב:
מעולה כצ"ל:
בערוה והא דאמרינן הד"א:
נ"ב אבן העזר סי' קלב:

דף יח:

תי' עשאה נמחק:
פסלה כצ"ל:
נ"ב לשוק:
נ"ב והוא מדברי התוס' ובפ' האשה נקנית [דף י ע"א] האריכו שם התוס' והר"ן ז"ל ע"ש:
תלוי כצ"ל:

דף יט.

לפני כהן הדיוט כצ"ל:
נ"ב ס"א שנבעלה:
כאן צ"ל הציון גמ':
תי' מן האירוסין רשומים לימחק:
נ"ב ר"ל במדין היה פנחס עם שאר ישראל ונאמר עליו המקרא כמו על ישראל:

דף יט:

ולא שנא כצ"ל:
נ"ב רב אשי:

דף כ.

והא ביומי דוד אימעוט כצ"ל:
ואם לא בדקה טמאה כצ"ל:
צ"ל מתרי:
צ"ל ועוד דאם:

דף כ:

נ"ב מלתא דקים ליה כצ"ל:

דף כא:

רשב"ג כצ"ל:
בד"ס איתא כאן תי' וה"ה בנכסי צאן ברזל והב"ח הגי' שאלו תי' צ"ל אחר תי' ואינו משלם דמים וכצ"ל ואינו משלם דמים וה"ה בנכסי צאן ברזל שדין עבדי וכו':
מצוה בה שלא כצ"ל:

דף כב.

נ"ב אחריו':

דף כב:

דרבה כצ"ל:

יאכלו בתרומה ובת כהן וכו' כצ"ל והשאר נמחק:
נ"ב לו:
לנו כצ"ל:
לכל כצ"ל:

דף כג.

נ"ב להכי:

דף כד.

ואם כצ"ל
עוד כצ"ל:
בד"ס הגי' בסוטה ונ"ב צ"ל בסוכה פ' לולב הגוזל דף לד וכן בחולין פרק אלו טריפות דף מב:
נ"ב ומחמת חולי הוא:
וסריס כצ"ל:
דאפי' כצ"ל:
נ"ב בסימן ה:
ומקיף כצ"ל:
אין כצ"ל:
בשיפוע כקולמוס כצ"ל:
נ"ב ל' טור בסימן ה:
נ"ב הברייי':
בלאין קיח קיט:
נ"ב דפסול:
ומכשיר כצ"ל:
נ"ב הערל:

דף כד:

נ"ב כרות בכולן [וכ"ה בכ"י]:
ואדרבה כצ"ל:
בשלא כצ"ל:

צ"ל כרות שפכה:
צ"ל דכרות שפכה:
צ"ל דמשעל':
צ"ל העמיס:
נ"ב מיד:
נ"ב וכו':
נ"ב לשון הטור בסי' ה:
נ"ב בסי' ה:
נ"ב בלאוין קיג קיד:
דרבא כצ"ל וכן במלחמת:
נ"ב בפרק כיצד דף כ:
נ"ב ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לנתין וממזר כו':
נ"ב פרק משוח מלחמה דף מד:
נ"ב בת ישראל לממזר ולנתין
נ"ב אלמנה לכ"ג דף סח:

דף כה.

שבאת כצ"ל:
נ"ב ממזר:
ט' כצ"ל:
נ"ב כל:
וולד מעלי' כצ"ל:

דף כה:

גם הב"ח מחק תיבות אלו:
ולא כצ"ל:
נ"ב טהורות:
בנטמא כו' שנטמאת החתיכה כצ"ל:
נ"ב הא דלא נקט רש"י ז"ל שהחתיכה עצמה נגעה במשקין טמאין היינו משום דבפ"ק דפסחים איכא חד תנא דקאמר דמשקין מטמאין אוכלין דאורייתא אבל כלי ליכא למ"ד דאף לר' יהודה דקאמר לכל טמא הדר ביה כדאיתא התם:

כלי כצ"ל:
נ"ב בטל:
דאמרי' כצ"ל:
דנשתייר כצ"ל:
אתאמרא כצ"ל:
לפי שא"א צ"ל:
ואם כצ"ל:

דף כו.

נ"ב גמ' פשיטא מה"ד מוליד מאכיל שאינו מוליד אינו מאכיל קמ"ל:
נ"ב דאיכא למימר:
דה"פ כצ"ל:
דסאה כצ"ל:
דסאה שנתן היא של משקין ומי פירות כצ"ל:
לא חלק כצ"ל:
צ"ל בעי:
וקי"ל כצ"ל:
נ"ב ל' הגמ' ושמואל אמר בקושי ובקדוש ואח"כ צ"ל והלכתא:
נ"ב בקדוש:
והא כצ"ל:

דף כו:

נ"ב ואירי בברייתא לחודיה:
בי כצ"ל:
שאינה קולטת בשלשה ימים כצ"ל:
דדיינין כצ"ל:
דבי רב כצ"ל:
נ"ב כ"ג:
ואסורה כצ"ל:
נ"ב איכא:
להזהיר האשה על ידי האיש וקס"ד להזהיר כשירות שלא ינשאו כצ"ל:

דף כז.

נ"ב כגון:
נ"ב בסימן שעט באלפס:
לאו אנוסה כצ"ל:
יש לה מזונות כל ימי וכו' כצ"ל ותי' של נמחק:
את הפירות כיון דשלא כדין אכלי כצ"ל [וכ"ה בכ"י]:

דף כז:

נ"ב מזה ומזה:
איסורא קנסוה רבנן לזרעה כצ"ל:
נ"ב מזה ומזה:
ומ"מ כצ"ל:
וכן תרומה דרבנן כצ"ל:
וכבר פירשנו ברישא כצ"ל והס"ד:
נ"ב דאתו:
רישא כצ"ל:
לא לחמיר ולא לקל כצ"ל:
תי' לא נמחק:
נ"ב נאמן מדאורייתא:
אהא כצ"ל:
דאי כצ"ל:
צ"ל ומדאפליגו:
נ"ב וכו':

דף כח.

דאמרינן כצ"ל:
נ"ב פ' כירה דף מו:
דאמילתא כצ"ל:
הדברים כצ"ל:
נ"ב דאמר:
נ"ב והלך אחר הרוב: ועשו ב' נשים וכו':

נ"ב כב' אנשי' באיש א':
והנך כצ"ל:

דף כח:

נ"ב ואין לה כתובה וכו':
בד"ס הגי' לה ונ"ב דשויתוני כצ"ל ותי' לה נמחק:
דשויתוני כצ"ל ותיבת לה נמחק:
נ"ב שבאו:

דף כט.

נ"ב אמרו לה מת בנך ואחר כך מת בעליך ונתיבמה ואח"כ אמרו לה חילוף היו הדברים תצא והולד ראשון ואחרון ממזר. א"ל מת בעליך וניסת ואח"כ א"ל קיים היה ומת תצא והולד ראשון ממזר ואחרון אינו ממזר [וכ"ה בכ"י]:
בד"ס הגי' רב והגיה הב"ח רב אשי:
והותרה כצ"ל:
תי' היבם נמחק:
הדברים כצ"ל:

דף כט:

אם כצ"ל:
דמהימן כצ"ל:
דמדמחמרי' כצ"ל:
שניתן כצ"ל:
נ"ב עיין בתשובה סימן אלף רנב:

דף ל.

וכיון כצ"ל:
שבית שמאי אומרים פוסל וב"ה אומרים לא פוסל כצ"ל. וכן לקמן וכן בנ"י:
ושיצטרך גט לאשת עמרם האסורה מיצחק האוסר כצ"ל:
בראשונה כצ"ל:
דאי כצ"ל:

תי' למזיד נמחק ונ"ב לשוגג:

דף ל:

בחמתיה כצ"ל:
ואמר כצ"ל:
ולא בעי גיטא כצ"ל:
לא מפליג כצ"ל:
תי' או דילמא נמחק ונ"ב ואי נימא:
אשתו נמי אסירי כצ"ל:

דף לא.

אמר המחבר וכו' עד עד כאן כ"ז מוקף:
ואסור כצ"ל:

דף לא:

ואידך כצ"ל:
זונה היא ומן איש אחר הוא כצ"ל והס"ד ואח"כ מה"ד קרי ליה:
נ"ב על האנוסה:
גזיר' כצ"ל:
עלי' כצ"ל:
הדברים כצ"ל:
נ"ב הכי נמי:
נ"ב נמי:
נ"ב ע"ל פ' שני סימן יז:
אמר המחבר וכו' עד גדולי הפוסקים ז"ל עכ"ל כל זה מוקף:
צ"ל דכ"ע ידעי כיון:
דאילו כצ"ל:

דף לב.

בגד הס"ד ונ"ב פסולה:
דאסור כצ"ל:

דכיון כצ"ל:
כתיב כצ"ל:
ומיהו באחות אמו מן האם שהוא שאר אם גמור ראוי להחמיר ולאסור אליבא כו' כצ"ל:
נ"ב דכיון:
עקיבא כצ"ל [וכ"ה בכ"י]:
נ"ב שלשתן:
מסנהדרין ובגמ' כצ"ל ותי' עירם נמחק:

דף לב:

נ"ב בר יהודה [וכ"ה בכ"י]:
נ"ב מקרב אחיך:
אנא כצ"ל:
אע"ג כצ"ל:
נ"ב של ישראל:
דאילו לאו אמו מישראל כצ"ל:
נ"ב לו:
דאין כצ"ל:
של ד"א לא כצ"ל:
ליה כצ"ל:
נ"ב דשרי:
התיר כצ"ל:
נ"ב לשון טור בסימן קסט:
נ"ב שישבו בו:
והוקרו כצ"ל:

דף לג.

וכן כצ"ל:
החולצת כצ"ל:
דאיהו כצ"ל:
נ"ב לא חליץ בה אלא יהיב ליה לאחר שרגלו ישרה והכי נמי בקב הקיטע איכא לפרושי דיהיב ליה כו':

דף לג:

דס"ל לאמימר דבעי לתרוצי לרגלי' על ארעא וחליץ כדקאמר בהדיא האי מאן כו' כצ"ל והשאר מוקף ונ"ב לשון זה ודאי בטעות נדפס דאל"כ הרי דבריו סותרין דבסמוך כ' לאו דנקטע' רגלו וכו' אלמא דס"ל דקיטע אינו חולץ. גם נ"י והרא"ש ז"ל בהעתקתם לשון הרב ז"ל לא העתיקו לשון זה וכן כל שאר המחברי' כתבו על שם הרי"ף ז"ל דס"ל דקיטע אינו חולץ כל עיקר. ולבי אומר לי שלשון זה היה כותבו הרי"ף ז"ל במהדורא קמא ואח"כ הגיה כנראה מדברי בעל המאור והמעתיקי' טעו ולא ידעו כן נ"ל:

המנעל צ"ל:

נ"ב א"ל:

נ"ב מותר:

תי' קליה נמחק:

דסנדל שאינו שלו מותר לכתחלה ורצה כצ"ל:

נ"ב כיון:

נ"ב משמע יד כהה שלך:

הכי רמו כצ"ל:

נ"ב י"ל

דף לד.

נ"ב ר' זירא:

נ"ב ואמרה:

נ"ב ועי' בר"ן ריש פ' ג"ה:

כל דבר שהוא מעשה מעכב כצ"ל:

תי' פסולה נמחק ונ"ב החרש שנחלץ והחרשת שחלצ' חליצתן פסול' וכצ"ל:

שאינם כצ"ל:

נ"ב זו:

דאם כצ"ל:

תנן כצ"ל:

כאן צ"ל אות ב:

בד"ה חליצת חרש צ"ל אות ג' עד חליצתה פסולה:

דף לד:

נ"ב חליצה:
ובא כצ"ל:
ע"ל רי"ף גיטין סי' תנב:
ויש כצ"ל:
נ"ב לשון הגמ' ההיא איתתא דאתיא לקמי' דר' חייא בר אבא א"ל בתי עמודי אמרה ליה אימא ישיבתה זו היא עמידתה א"ל ידעת ליה אמר לו אין ממונא הוא דקא חזי וקבעי למיכליה מינה א"ל לא ניחא ליך א"ל לא א"ל חלוץ לה כו':
נ"ב אימא:
רצה כצ"ל:
נ"ב עמודי:
נ"ב כו':
נ"ב בס"א אינו:
נ"ב הכא והכא:
נ"ב לשון רש"י:
הואיל ונזקקין להם אע"פ שאין מכירין כצ"ל:
נ"ב בסימן קפט:

דף לה.

ואבה כצ"ל:
וחפצתי כצ"ל:
נ"ב ר' זירא:
נ"ב זה:
נ"ב ע"כ:
נ"ב וז"ל התוס' דעדים אינם מעידים לחצאין וישאלו להם אם הכירו ב"ד הראשון דכולי האי ודאי לא חיישינן עכ"ל:
נ"ב ולא הבנתי דבריו סוף סוף כיון דרבא סבר דכותבין אפילו אין מכירין דלא חיישינן לב"ד טועין שטעו בהלכה זו לומר דחולצין אפילו אין מכירין א"כ ממילא נמי אפי' נאמר דחולצין אפי' אין מכירין וכותבין אפילו אין מכירין ליכא חורבא דאף כשתראה גט זה לב"ד אחר לא ישיאוה כיון דלא כתוב ביה ואשתמודעינהו שאין ב"ד טועין לומר שאין חולצין אלא א"כ מכירין. והנרא' בעיני לפרש דדוקא כשאין חולצין אא"כ מכירין התם

הוא דלא חיישינן שטעו לחלוץ כשאין מכירין אבל אם חולצין אפי' אין מכירין איכא למיחש בטעות ב"ד אחר לומר דב"ד ראשון חלצו לה כשהכירוה דלכתחלה ודאי עדיף טפי להכיר אותם והכי הוה נמי סתמא דמילתא דעל הרוב מכירים אותם והלכך יש לחוש לב"ד טועין הכא טפי ודו"ק:
ואייתי כצ"ל:

דף לה:

נ"ב גמ' והא מיאנה חדא זימנא אמר שמואל עד שתגדיל ותאמר רוצה אני במיאוני הראשונים עולא אמר תרתי קתני או שתמאן ותגדיל ותארס או שתמאן ותנשא לאלתר:
כלומר כצ"ל:
ותחזור ותמאן כצ"ל:

דף לו.

ואמאי כצ"ל
צ"ל שאין זו:
אין כצ"ל:
מיאוניה כצ"ל:
נ"ב תחתיו:
כר"י כצ"ל:

דף לו:

נ"ב לעיל בפ' האשה רבה דף פט בגמרא:
נ"ב ותו:
נ"ב קא:
ואפילו כצ"ל:
יוצאה במיאון קל ק"ו בזה כצ"ל:
דנשואיה הן הן מאוניה כצ"ל:
נ"ב ונושאין אותה מבית אביה:
נ"ב קא:
נ"ב להביא לו חפץ משלו:
ואפי' כצ"ל:

הפקר הס"ד:

דף לז.

נ"ב נראה דלרשב"ג דבפ' הבע"י דבג' זמני הוי חזקה נקט שלשה ומתני' דנקט גירשה תרי זמני אליבא דרבי היא:
דכיון כצ"ל:
כיתומה כצ"ל:
לאחר מתוך הגירושין כצ"ל:
רב כלומר:
שהוציאוה ג' פעמים בגט כצ"ל:
תנאי כצ"ל:
נ"ב ואפי' היא קטנה:
תי' ומיאנה נמחק:
ולא איפייס' כצ"ל:
נ"ב אשת:
מהו שתמאן בנשואין הראשונים כצ"ל:
נ"ב יבמה:
קטנה שהשיאה כצ"ל:

דף לז:

כיתומה כצ"ל:
נ"ב הלזו:
מת כצ"ל:
מלמדין הקטנה שתמאן ותעקר את כצ"ל:
נ"ב אצלו:
נ"ב הל' כר' אליעזר דמלמדין הקטנה למאן:
נ"ב לשון הגמ' רב אשי אמר ה"ט דר"א דגזר הני משום יתומה בחיי האב והחזירה ה"נ מסתברא מדתני סיפא קטנה שהשיאה אביה ונתגרשה כיתומה בחיי האב והחזירה ד"ה שאסורה ליבם האי מאי למימרא פשיטא אלא לאו הא קמ"ל טעמא דר"א דגזר הני משום האי שמע מינה תניא כותיה דרב אשי ומודים חכמים לר"א וכו':

דחכמי' מודי' כשגרשה כשהיא קטנה וקבל אביה גיטה והחזירה כשהיא קטנה דאין כח כו' כצ"ל והד"א:
דבאחרנייתא כצ"ל:
הדברים כצ"ל:
נ"ב בחיי האב:
נ"ב ומת בעלה:
שאם כצ"ל:
נ"ב כדפי':
ויהיו כצ"ל:
יש זיקה כצ"ל:

דף לח.

תי' אבל כו' זמן נמחק:
אלא כצ"ל:
לדשמואל כצ"ל:
דהא כצ"ל:
אדעת' כצ"ל:
כאן צ"ל הציון גמ' ואח"כ צלה"ד וחרשת בת חליצה היא דקתני וכצ"ל:
נ"ב אשי
לאשה כצ"ל:
נתרצתה כצ"ל:
תי' דנפקי נמחק ונ"ב דניפוק:
ומוציאה בגט דחליצת קטנה תפסלה כצ"ל:
ונ"ב לשון הגמ' אמר רב חסדא שמע מינה קסבר רב חרשת קנויה ומשוירת קטנה קנויה ואינה קנויה דאי ס"ד חרשת קנויה ואינה קנויה קטנה קנויה ומשוירת חרשת אמאי כונס ומוציאה בגט תיתיב גביה ממה נפשך אי קנויה היא הא קנויה היא ואי לאו קנויה היא נכרית בעלמא היא וכו':
וקטנה כצ"ל:

דף לח:

נ"ב יבם [וכ"ה בכ"י]:

ובא כצ"ל:
ובא כצ"ל:
אלעזר כצ"ל וכן בגמ'. [בסמוך צ"ל הלכה כר' אלעזר]:
נ"ב לה:
פסל כצ"ל:
משויירת כצ"ל:
נ"ב היא אומרת נבעלתי. אלאחר ל' קאי:
נ"ב דשויתה לנפשה כצ"ל:
נ"ב למימר:
החרשת כצ"ל:
ובא כצ"ל:
ובא כצ"ל:
ובא כצ"ל:
נ"ב הוא:
והיא כצ"ל:
נ"ב דתנן:
ומרע כצ"ל:
ולא כצ"ל:

דף לט.

שניהם כצ"ל:
נ"ב צרתה:
הכונס כצ"ל:
ובנדרה כצ"ל:
לבעול ולהתנהג בה כצ"ל:
ובמקום כצ"ל:

דף לט:

נ"ב פי' באין עודן בו דאף ר"י בר יהודה מודה בנשרו עי' בתוס' פ' יוצא דופן דף מו בד"ה בן ט' ולכאורה משמע דסיפא דתני י"ג שנה ויום אחד ד"ה סימן נמי איירי בעודן בו ולפי' יש לתמוה דהא לאו כהלכתא דקי"ל דהיכא דבדקינן לפני הפרק ומשתכחין

לאחר הפרק אמרינן שומא נינהו כדלקמן. ואי איתא דברייתא דהכא פליגי עלה לא הוה ליה להרי"ף להביאה בפסקיו וצריך לומר דדוקא היכא דלא הביא סימנין אלא מבן י"ג שנה ויום אחד ואילך התם הוא דקאמר ד"ה סימן אבל בעודן בו אפי' מבן י"ג ויום א' שומא נינהו לרבנן והא דתני מבן ט' ועד בן י"ב ויום א' שהביא ב' שערות ועודן בו שומא לאו דוקא י"ב דה"ה י"ג ויום א' אלא להודיעך כחו דר' יוסי דאפילו בן י"ב נמי הוי סימן: שתים עשרה ויום א' ולמעלה ותינוק מבן י"ג ויום א' ולמעלה כצ"ל:

דהא כצ"ל:

אם כצ"ל:

ובדקנוה כצ"ל:

כי כצ"ל והד"א:

ובדקנוה כצ"ל:

דלאחר כצ"ל:

לשמא כצ"ל:

נ"ב דההיא הויא אשת איש דביאה שבא עליה משגדלה מקדשה לה:

שפחותיו כצ"ל:

נ"ב אמרו:

ונשרו כיון דלא אשכחן סימנין ויכולה למאן כצ"ל:

סימניה כצ"ל:

נ"ב ואינו מפקירן משום בושת: מחליף להו את של זה בזה ואינו מקפיד כו' כצ"ל:

תי' מחליף נמחק:

דף מ.

נ"ב רמ"א לא חולצת ולא מתייבמת וח"א או חולצת או מתייבמת:

נ"ב הוא:

נ"ב נשים:

נ"ב אתי ברישא:

נ"ב ורבנן לטעמייהו דלא חיישי למיעוט':

אימר מודו ליה רבנן לר"מ כצ"ל:

דף מ:

ולאחר כצ"ל:

ואלאחר כצ"ל:
דאית כצ"ל:
נ"ב לן:
לאחר כצ"ל:
הביא' כצ"ל:
בקטנ' כצ"ל:
דאי משתכחי בה הנך גופייהו כצ"ל:
נ"ב ולאחר הפרק נמי אי אמרו איתנהו מהימני וחלצה דהא אורחא הוה למיהוי לה ואי אמרו ליתנהו לא ממאנת דחיישינן שמא נשרו הלכך אנשים לא סמכינן: תוך הפרק דמסתמא לאו גדולה היא ואי משתכחי מחזקינן לה בגדולה:
נשים כצ"ל:
ולא חלצה אי לא אתו בה אחריני ולהכי הוא דקא מהימנא כצ"ל:
למיהוי לה כצ"ל:
סימנים כצ"ל:
נ"ב היא:
ע"פ נשים דלאו כהלכתא דהא כו' כצ"ל:
משתכחי בה הנך כצ"ל:
דכיון כצ"ל:
אותן כצ"ל:
נ"ב דהא אפילו הביאה ד"ה שומא נינהו:
ואלאחר הפרק קאי דקאמר כצ"ל:
בודקות אותן ולא אתי למיסמך כצ"ל:
דאי כצ"ל:
הנהו גופייהו כצ"ל:

דף מא.

נ"ב גבי:
נ"ב גבי:
אין להן עליהם כצ"ל:
נ"ב הקפת:
ובנגעים שער לבן נ"ב קי"ל בת"כ מיעוט שער שתים:

והאמורות כצ"ל:
וברמיזה אם רצה כצ"ל:
נ"ב נתחרש הוא לאחר קדושין הואיל וקידושין גמורין היו לא יוציא עולמית ואח"כ צ"ל הציון גמ' דתקינו:
אין דרכן להיות שלום כצ"ל:
נ"ב לה:
עליהם כצ"ל:
אין להן עליה' כצ"ל:

דף מא:

בד"ס הגי' ליזון וע"ז כתב הב"ח בכ"י קדשו ס"א ליזוק:
מנכסיו טעמא דרצה כצ"ל:
נ"ב רבא גופי' אית לי' להיא סברא בפ"ד דכתובות ע"ל סימן רמד:
נ"ב ויש לתמוה דבפ' המגרש (דף פה) אהא דבעי רבא מר"נ חוץ מקדושי קטן מהו פשיט ליה מדתנן קטנה מתגרשת בקידושי אביה אמאי בעינן ויצאה והיתה אלא אתי' לכלל הויה הכא נמי אתיא לכלל הויה משם למדנו דנישטית דלא אתיא לכלל הויה לא הוה גט ד"ת דבעינן ויצאה והיתה ופרש"י לשם דלא מיגרשא אא"כ ראויה לקדש את עצמה לאיש אחר. ולהרשב"א דכ' בשם ר"ח דלא גריס בהא תניתוה ניחא אבל לספרים דגרסי לה קשי':
הפקחת כצ"ל:
דלא כצ"ל:
והוו כצ"ל:
ואע"פ כצ"ל:
ברמיזה ומפקיע נשואין דידיה וזיקת אחיו דהיא ברמיזה הס"ד ואחר כך מה"ד מוציא את כצ"ל:
מכח כצ"ל:
בקדושין דידה כצ"ל:
ליזון ונ"ב מנכסיו ואע"פ שלא תקנו לה חכמים כתובה הרי הוא כתב לה והואיל ורוצה להפסיד ולהיות ניזון מנכסים כו':
אשה רוצה להנשא כצ"ל:
כתבינן כצ"ל

נ"ב עיין במ"ש התוס' בפ' חרש דקי"ג ובתוס' בפרק התקבל דף סד ופ' שני דקדושין דף מג ועיין עוד במ"ש הר"ן פרק התקבל סי' תקח:
והוו כצ"ל:
הפקחת כצ"ל

דף מב.

ובאה כצ"ל:
נ"ב ובאותה מדינה וכמעש' שהיה:
אחת הבאה מן הקציר ואחת הבאה מן הזיתי' ואחת הבאה מן הבציר ואחת הבאה ממדינת הים:
נ"ב חכמי':
נ"ב דסברה
נ"ב שילוח:
נ"ב ס"ד:
נ"ב היא:
דאיבעיא אמרה כצ"ל ותי' להו נמחק:
מהימנא כצ"ל:
צ"ל לה:
מיכוונה כצ"ל:
נ"ב היא:
דהא כצ"ל:
נ"ב אמרן לעיל:
נ"ב היא:
נ"ב עד דאמרה מת על מטתו:
הרשב"א כצ"ל:

דף מב:

הוא ולא כצ"ל:
והכא וכו' ומינסבא כ"ז מוקף ונ"ב גי' רש"י והכא לא דייקא ומינסבה דאמרה בדדמי:
נ"ב פירוש אע"ג דקאמרי' הכא דוקא דקאמרי סימנים מכל מקום כיון דחזינן בעובדא דטבע בדיגלת דאסבא רבא אף על גב דלא קאמרי סימנים שמעינן דנאמן עד א' המעיד

בטביעות עין בלא סימנים וההיא עובדא דב' ת"ח דלא האמינום אלא משום דקאמרי סימנים צריך לומר דהיינו טעמא לפי שלא הגוף שלם וכדכתבו התוס' אבל כשהגוף שלם אע"ג דלא קאמרי סימנים סמכינן עלייהו וה"ה לעד אחד זו היא דעת האלפסי:

נ"ב הוא:

נ"ב שהאש אוכלתו. ונ"ב עוד לשון הגמ' סבר רב חייא בר אבין למימר היינו עשינו עלינו בית אמר רבא מי דמי התם לא קאמר חזו גבראי חזו גבראי ועוד גברא חרוכ' דשדא ופיסתא דידא דשדא ורב חייא בר אבין גברא חרוכ' דשדי אימא אינש אחרינא אתא לאצולי' ואכילתי' נורא ופיסתא ידא דשדיא נורא איתלי' ביה ואיתיליד ביה מומא ומחמת כיסופא אזיל ועריק לעלמא:

ופיסת' דידא כצ"ל:

נ"ב ואיתיליד ביה מומא בבעלה:

נ"ב כשרים:

וקאמרו כצ"ל:

נ"ב מדברי:

נ"ב נראה דהכי קמבעיא ליה מי נימא טעמא דעד אחד לא משקר ואפי' לא אמר וקברתיו נאמן א"ד זימנין דמשקר כו' והלכך אפילו אומר וקברתיו אינו נאמן ואתי' למיפשטא מההיא דב' ת"ח ושמעינן מינה דאפילו לא אמר וקברתיו נאמן ודחינן דילמא אפילו אמר וקברתיו אינו נאמן ושאני התם דלא עלייהו קא סמכינן אלא אסימנין כו' כלומר כיון דקאמרי סימנין מובהקין שבסתר ואנן ידעינן דהנך סימנין הוו בהו א"כ לא משקר וה' המגיד כתב בפי"ג מהלכות גירושין דלדעת האלפסי והרמב"ם לא קמבעי' לי' באומר מת וקברתיו דאי איתא דבמת וקברתיו קמבעיא להו מאי קא דחו בההיא דב' ת"ח כגון דאמרי אסקונהו קמן ומאי הוה כשאמר אסקונהו קמן ואמרי סימנין הא בעד א' כי אמר מת וקברתיו חיישינן דילמא משקר. ולא ירדתי לסוף דעתו הא ודאי איכא דקאמרו סימנין ולא משקרי וכדפי' וכגון שהסימנים לא היו גלויים ומפורסמים בפנים ובפס ידיו אלא בגוף תחת הכחות:

ה"נ לא משקרו או דלמא זימנין כצ"ל:

וכיון דאית לה מידי למיסמך קאמרה בדדמי כצ"ל ותי' וסמיך נמחק:

נ"ב דאמרה:

ורואה כצ"ל:

איתא כצ"ל:

רואה כצ"ל:

דף מג.

מהתם כצ"ל:
אינתתי כצ"ל:
צ"ל ואמרי דההוא יומא:
דהא כצ"ל:
מפקיד הס"ד ואח"כ מה"ד והא כך וכך כך וכך סאין היו וכצ"ל:
ובחביתא רמיאן ועדיין הם אצלך בחבית צא ובדוק בה ותמצא כחשבוני כצ"ל:
איתרמו כצ"ל:
חיישי' כצ"ל:
בסורא הס"ד ואח"כ מה"ד הכא לא וכצ"ל:
כולה כצ"ל:
כו' ואביי הד"א:
נ"ב לי':
נ"ב ר"ל כמים שיש להם סוף דמי והלכך אפילו לכתחל' מנסבינן לה מיהו הרא"ש ז"ל חלק על זה ואמר דלא דמי למים שיש להם סוף וע"ש:
תי' תו רשום:
כי יצחק ריש גלותא מקורטבא הוה כצ"ל:
נ"ב יצחק:
באספמיא אמרו שאותו יצחק מקורטבא כצ"ל:
שכיחי כצ"ל:

דף מג:

שהכתב כצ"ל:
נ"ב פורח:
נ"ב בעירו:
תי' ועל פי עד א' נמחק וכו':
אתאי כצ"ל
נ"ב שמא:
לקלקלה חמותה וכו' ויגיעי וכן בת וכו' ואמי ויבמת' וכו' להיו' צרתה ובת בעלה והד"א: בעלה כצ"ל
כאן צ"ל הציון מתני':

נ"ב אשת אביה:
נ"ב המכחישו:
וכיון דלא אפשיטא אזלי' לחומרא ולא מהימן כן פוסק כצ"ל ונ"ב משמע שכך היה גורס בדברי הרי"ף דאזלי' לחומרא ומשמע לו דאפילו באומר מת וקברתיו לא מהימן משום דחיישינן דמשקר ואע"פ דבעד א' במלחמ' באומר מת וקברתיו מהימן ולא חיישי' דמשקר הכא כיון דקטטה בינו לבינה דהאשה עצמה נאמנת אפילו באומרת מת וקברתיו דמתוך ששונאתו רוצה לאסור עצמה עליו הילכך בעד א' נמי חיישינן דילמא האשה הסיתו ושכרה אותו ואוקמוה אדינא דעד א' אינו נאמן דלא האמינוהו חכמים לעד א' אלא כשאין שם מקום לחוש דילמא שכרה אותו אבל בקטטה בינו לבינה חיישינן וכ"כ הרמב"ם בפי"ג מה"ג:
כן כצ"ל:
דאיקלו כצ"ל:

דף מד.

נ"ב אחד:
נ"ב פשיטא דמודה עולא דלגבי תרי חשיב כחד ובטיל ולא אמרי' תרי ותרי נינהו:
וקאמרה מתני' דתצא על פי ב' נשים כצ"ל:
לקמייתא כצ"ל:
נ"ב כתרי:
תנשא דמהו דתימא הד"א:
נ"ב בחזקת:
שניהם כצ"ל:
כאן הציון מתני':
כאן צ"ל הציון גמ':
כאן צ"ל הצאן מתני':
כאן צ"ל הציון גמ':
מהו כצ"ל:

דף מד:

ואח"כ מת בנו נאמנת מת בנו וכו' אינה נאמנת וכו' ניתן לי בן כו' ואמרה וכו' ואחר כך מת בני אינה נאמנת כצ"ל:

ואחר כך בעלי אינה נאמנת כצ"ל:
לו הס"ד:
בחזקתה כצ"ל:
קשריא כצ"ל:
צ"ל וחוששין:
נ"ב בתרוייי':
קתני כצ"ל:
ומשו' כצ"ל:
נ"ב נמי:
ובלא כצ"ל:
לכך כצ"ל:
נ"ב מיהו הר"ן ז"ל בריש פרק התקבל כתב בפירוש דבקטטה נמי לא אפשיטאו חולצת ולא מתייבמת וצריך לומר דס"ל דלא פשיטא מר"ל דאמר טן דו אלא דשמעינן דאיכא סברא דניחא דגופא עדיף לה אבל מיהו ודאי איכא למימר נמי זכות הוא לה:
אין כצ"ל:
בעלה ולא תתייבם הד"א:
ולשמא כצ"ל:
דמפילות כצ"ל:
ולשמא כצ"ל:

דף מה.

תי' שמת בעלה נמחק:
ובכליו ואפי' ראוהו מגוייד וכו' שתצא נפשו ואח"כ צ"ל ואין מעידין אלא עד שלשה ימים כצ"ל:
דלענין כצ"ל:
לה נמחק:
שהיה כצ"ל:
צ"ל דלענין:
דאמרי' כצ"ל:
נ"ב בגופו:
צ"ל בסימנים או טביעת כו':

נ"ב פי':

דף מה:

נ"ב כן:
תי' ורמז נמחק:
וסופו למות הלכך מעידין והס"ד ואח"כ מה"ד שאני מיא דמרזו מכה. מכבידין כצ"ל:
לאחר פרישתן כצ"ל:
לחיות ולשהות במים כ"כ ולשמא כצ"ל:
גופו כצ"ל:
דשמואל דקאמר ל"ש כצ"ל:
נ"ב ל' הגמ' איבעי להו ריב"ב לקולא פליג או לחומרא פליג וכו' עד שאני מיא דצמתי והאמרן מיא מרזו מכה ה"מ היכא דאיכא מכה ו':
הדברים כצ"ל:
נ"ב נמי:

דף מו.

נ"ב דשכיב. [וכ"ה בגמרא וברא"ש]:
נ"ב בשבתא:
לתוכה וניתך השמן על האור מבעירו כו' ולא שבתה כצ"ל:
מכבה כשניתך על האור כובהו ואע"פ:
נ"ב מי:
הפסד כצ"ל:
ואסור בשביעית ומפני כך כצ"ל:
הפסד כצ"ל:

דף מו:

ובגמ' כצ"ל:
נ"ב ע"ל בפ' התקבל במ"ש הר"ן ז"ל סימן תקכג:
נ"ב וע"ש במ"ש הר"ן סימן תקכט ועי' עוד במ"ש הר"ן פרק ב' דכתובות סימן קצ"ג:
דקי"ל כצ"ל: